

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 20 coroane.
Pe jumătate de an 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 208.

*Răspunsul Majestății Sale Reginei
MARIA la felicitările de Anul
nou aduse de P. S. Sa părintele
nostru Ioan I. Papp.*

*Breasfinșiei-Sale: Ioan I.
Papp, episcopul ortodox-român al
Aradului și locșitor de mitropolit,
Arad.*

*Adânc indoioșată de preainimoasele
cuvintele ale I. P. S. Voastre, Vă mulțu-
nesc din suflet și fac urări ferbinți de
bună sănătate și deplină mulțumire sufle-
tească pentru I. P. S. Voastră, întregului
cler și credinciosului nostru popor din
eparhia I. P. S. Voastre.*

MARIA.

Telegrama de felicitare a P. S. Sale.

*Majestății Sale Maria, regina
futuror românilor,
București.*

*Profund mișcați în întreaga noastră
ființă de bucuria, că pronia divină ne-a
învrednicit a ajunge, ca noul an civil, în
care intrăm — să-l prăznuim și noi la
sânul patriei mame — ne alăturăm sen-
timentului obștesc și închinându-ne cu
smerenie, cu credință și supunere nestră-
mutată naintea Majestății-Voastre, prima
regină a României-Mari, implorăm din
tot libovul inimii noastre binecuvântarea
Cerului asupra Majestății-Voastre, pen-
truca și în noul an și intru mulți alții viitori
să, puteți străluci alături de Gloriosul
Domn desrobitor, pe tronul României-
Mari, la a cărei înfăptuire a-ți lucrat și
Majestatea-Voastră ca și regină iubitoare
a supușilor ei și ca adevărată mamă
bună și milostivă față de cei săraci și
neputincioși.*

*Să Trăiți Mărită Doamnă!
Trăiască România-Mare!*

IOAN I. PAPP,

*Episcopul ort. român al Aradului, locșitor
de mitropolit, atât în numele său, cât și
al întregului cler și popor ort. român din
părțile de dincoace de Carpați.*

Diagnoză pastorală.

(p.) Medicul conștientios vizitează bolnavul cu deamănuntul; pe baza diagnozei îi prescrie medicamentele și caută a se convinge, că oare cele prescrise ajută ori nu pacientului. În caz de lipsă modifică ori întregește rezeptul.

Învățătorul bun, la începerea anului școlar, dacă nu-și cunoaște elevii, face mai întâi introducerile de recunoaștere. Studiază obiceiurile, temperamentul, înclinările, fondul moral, capacitatea și gradul de cultură al elevilor și pe baza constatărilor i-și compune apoi programa de muncă și de tratament amăsurat individualității elevilor.

Tocmai așa trebuie să procedă și preotul, când intră prim dată în parohie. Nu e suficient să fie diligent, deștept, învățat, cinstit și fără prihană. Rezultatul real al activității sale pastorale atârână în primul loc dela munca sistematică, consecventă și conștie, dela planul de muncă bine studiat și întemeiat pe cunoașterea exactă a mediului, în care se află.

Deci prima datorie a preotului, când intră în parohie este, să învețe a-și cunoaște parohienii cu tot trecutul lor, cu fazele de dezvoltare, cauzele și împrejurările, cari au favorizat, ori împedecat înaintarea lor. În special să erueze obiectiv, că în ce măsură e lătită în popor patima beției, desfrânarea, iubirea de ceartă, egoismul, invidia, vanitatea, răutatea, luxul, lenevirea și alte păcate, precum și cauzele acestora. Să cunoască preotul și însușirile bune ale poporului său, ca să poată stabili bilanțul cultural și moral al parohiei.

Cunoscând preotul însușirile bune și rele ale poporului va căuta să afle și stabilească mijloacele pentru desrădăcinarea datinelor stângace și a desfrânării și pentru restaurarea religiosității și moralității; pe baza acestora va compune un plan analitic de muncă și de tratament special și apoi se va pune serios pe lucru cu zel, însufletire și abnegațiune ținând contact pastoral cu fiecare parohian al său, pentruca prin proceduri generale, ori cât de bune ar fi ele, de multe ori, nu putem ajunge la rezultatul dorit.

La începutul fiecărui an i-și va face planul predicilor astfel întocmite, ca fiecare parte a predicii să servească scopul special, ce și-a propus pentru anul respectiv.

Preotul trebuie mai de multe ori să-și pună întrebarea, că prin ținuta sa, prin

învățăturile, ce le propagă, prin viața sa casnică și publică, — în ce măsură promovează starea culturală, morală și chiar economică a parohienilor săi? pentruca în ultima analiză nu aceea e lucru de capetenie, că ce facem, ce predicăm, ci că activitatea noastră pastorală, în ce măsură contribuie la îndreptarea vieții creștinești și la bunăstarea materială a poporului.

Dacă arta de a ști vindeca constă în cunoașterea exactă a boalei și aflarea medicamentelor corespunzătoare; dacă pe adevăratul învățator îl fac nu atât cunoștințele pedagogice, ci istețimea și capacitatea de a ști învăța, lumina și forma pe om după chipul și asemenarea lui D-zeu; dacă vrednicia medicului nu se judecă după mulțimea rezeptelor prescrise, ci după numărul bolnavilor vindecați; dacă hărnicia unui învățator nu se judecă după mulțimea elevilor săi, ci după folosul real, ce aduc acești elevi bisericii și neamului, tot astfel și vrednicia preotului nu poate fi apreciată după învățătura, ce o are în cap și nici după rezeptele morale, ce le predică și le scrie pentru alții, ci în primul loc se judecă după rezultatele reale, după progresul cultural, moral și economic, ce a știut produce în comună prin activitatea și zelul său pastoral; iar la atari rezultate pipăibile nici când nu vom putea ajunge fără studiu serios, fără plan bine studiat și fără muncă sistematică și în toate împrejurările consecvente având pururea în vedere, că ținuta, vorbele, faptele și viața preotului și a familiei sale totdeauna trebuie să stea în conformitate cu sfaturile evanghelice și principiile de viață, ce le împărtășește credincioșilor săi fie de pe amvon, fie în convenirile private cu ei, pentruca la din contra mai mult dărimă decât edifică.

Să nu începem edificarea de sus dela horn, numai pentruca să ne vază lumea, ci de jos din fundament, ca rezultatul muncii noastre să fie solid și trainic.

Să nu ne lăsăm orbiți de aparente strălucitoare, cari la prima suflare de vânt dispar, ci să tindem a cunoaște totdeauna esența, miezul lucrului, pentruca cunoașterea răului este începutul îndreptării.

Deci fiecare să se pună serios pe lucru, că vremea vorbelor a trecut. Biserica și neamul așteaptă dela noi fapte și rezultate reale. În măsura, în care ne vom ști validita, în aceiași măsură vom fi și apreciați. Fiecare preot prin zelul său pastoral trebuie să se facă indispensabil în parohia sa.

Învățăturile și faptele preotului să fie înaintea oamenilor izvor de lumină, de mângâiere și adevărată viață creștinească spre mărirea lui D-zeu și întărirea neamului!

Vorbirea

domnului Andrei Bârseanu la deschiderea adunării generale a Asociațiunii.

Onorabilă Adunare generală!

Sunt șase ani și mai bine, de când membrii Asociației noastre culturale nu s'au mai putut întruni în adunare generală.

Și câte ne-a fost dat a vedea și a trăi în timpul acesta îndelungat!... Câte evenimente mari s'au desfășurat înaintea ochilor noștri uimiți și prin câte s'guduri sufletești am trecut dela ultima întrunire, ținută în Orăștie, care ne reamintește sborul îndrăzneț al lui Aurel Vlaicu și fatala lui cădere dela Cămpina, până la clipitele de țară când vedem dorul lui prefăcut în faptă, când Carpații nu mai formează zid despărțitor între cei de acelaș sânge, când frații își pot da neimpedecați mâna unii cu alții, uniți nu numai „în cuget și în simțiri,” ci și aevea, într'o mândră realitate, mai pre sus de visurile cele mai îndrăznețe ale poezilor, când Români din tot cuprinsul Daciei de odinioară avem fericirea a fi împreună, pe pământ românesc, în acest punct al Ardealului nostru strămoșesc!

Tocmai ne pregăteam a ne întruni în Năsăud, când, în vara anului 1914, răsună trambita de alarmă a războiului. Deși signalul era străin, totuși sute de mii de Români din tot cuprinsul țării alergară cete-cete, să-și facă datoria de o țasă. Păstorii dela munte își lăsară turmele lor, plugarii de prin văi și dela șesuri își năpustiră plugurile în brazdă și, apucând arma în mână, luptară ani de-a rândul sub steaguri străine și pentru scopuri, care nu erau ale lor.

Hecatonbe fără număr fură jertfite pe toate câmpurile de luptă: în șesurile extinse ale Galitiei, în văile istorice ale Bucovinei, în ținuturile muntoase ale Trolului și ale Dalmației, la Sava și la Dunăre, și peste tot, unde sângele omenesc curgea mai din belșug, — pe când acasă mamele și plâneau fiii plecați în luptă, soțiile, și jeliu soții căzuți pe locuri străine, iar copilașii nevinovați tânjiau în lipsă și în mizerie.

Căți dintre cei mai buni ai noștri căzură jertfă la zei străini și pe altare străine timp de 4 ani de zile! Voi aminti numai câți-va dintre ei, cari au stat mai aproape de însoțirea noastră culturală și a căror trecere din viață înainte de vreme a lăsat goluri așa de simțite în șirurile noastre, astfel: pe distinsul profesor Dr. Alexandru Bogdan, membru al Secției noastre literare, căzut la Zuzina în Galitia, pe tânărul Petru de Mocioni, odrasla a cunoscutii familii fruntașe bănățene, decedat în luptele dela Liov în vara a. 1915, pe vrednicul avocat Dr. Ștefan Chirilovici, director al despărțământului Iliamurășană, pe harnicii profesori: Dr. Avram Sădean dela Arad, Vasile Nicula și Dionisie Nistor dela Brașov și Horațiu Deac dela Gherla, pe adv. Dr. Fabiu Boutescu dela Hațeg și pe harnicul funcționar de bancă și conferențiar Ioan Petra din Beiuș, pe fostul nostru bursier Vasile Băleanu și pe adv. Dr. Victor Gael, directorul despărțământului Gărbău, mort la Brod lângă Sava.

Și câți și mai câți alții ca dânșii, cari au lăsat în urma lor atâtea jale, atât în cercul restrâns al familiilor lor, cât și în cercuri mai largi!

Ce putea face „Asociația” noastră în împrejurările acestea triste, când atâți tineri și atâția bărbați în puterea vârstei lipsiau din locurile lor, unde-i văzusem muncind și îndreptând pe alții cu atâtea tragere de inimă și cu atâtea pricepere, când presa era încetușată ori suspendată, când ori-ce adunare mai mare era oprită, când jalea, suferința și durerea se simțiau din ce în ce mai mult?

Ce putea face, alta, decât a căuta și ea, cu modestele mijloace, de care dispunea, a alina suferințele, a face mai ușoare de suportat durerile, a trimite mângâiere și încurajare acolo, unde se simția mai mult lipsa lor și peste tot, a susține moralul celor mai tare loviți de nenorocire.

Această datorie de caritate și, în acelaș timp, datorie națională am crezut că o putem în-

deplini mai bine, împărțind cu mână largă, cu deosebire prin preoții militari, între ostașii noștri dela front și prin spitale, în stațiunile de reconvalescenți și în taberile de prizonieri, cărțile și broșuri, ce ne stau la dispozițiune. Peste o sută de mii exemplare cărțile, cu deosebire din Biblioteca noastră populară și cărți de rugăciuni, reeditate cu ajutorul cător-va binevoitori ai însoțirii noastre culturale și mai ales ai celor ce suferiau, s'au distribuit, aproape toate gratuit, în cei 4 ani dintr'ă războiului, și prin această măsură, care a urmat până de curând, credem, că am contribuit și noi cu ceva la alinarea durerii obștești, cu ajutorul cărții românești.

Afară de această acțiune mai mare și de interes mai general, cum Vă veți convinge din rapoartele tipărite în „Transilvania” în acești ani grei, Comitetul nostru central, lipsit din ce în ce tot mai mult de personalul ajutător și de mijloace materiale, a trebuit să se mărginească la lucrările strict administrative, chivernisind, conform destinațiunii, fondurile încredințate „Asociațiunii” spre păstrare, îngrijind și ici-colea completând colecțiile din biblioteca sa și din muzeul său istoric și etnografic, purtând grijă de școala civilă de fetițe împreună cu internat, ale cărei cerințe se făceau din an în an tot mai mari, și mai cu seamă priveghind, ca însași instituțiunea să scape teafără în împrejurările din ce în ce mai complicate.

Când iză, că în mijlocul atâtor griji și atâtor suferințe se aud de cătră Mizăzi și de cătră Răsărit goarnele voinicești ale Armatei Române. Vulturii Munteniei și ai Moldovei își iau sborul peste Carpați, ca să recucerească pământul strămoșesc. Preptul nostru tresare, sufletele noastre, ale celor de dincoace de Munți, se umplu de bucurie. O clipă încă, și suntem mântuiți!

Dar — nu!... Fatalitatea ne urmărește!... Frații noștri, ce veniseră să ne desrobească, întâmpină piedeci cumplite Oștiri dușmane, cum nu mai văzuseră ținuturile noastre, se grămădesc, văzând cu ochii. Vitejii veniți de peste Munți se împotrivesc cu dârjje. Dar ce pot piepturile lor desgolite, față cu oțelul ucigător dușman?... O singură nădejde ne mai rămâne: Munții, ei cari au scăpat de atâtea ori în vremuri grele pe moșii și strămoșii noștri. Dar, fatalitate!... și ei se arată neputincioși față cu mijloacele moderne de războiu ale dușmanului. Cu toată vitejia alor noștri, cu toate jertfele fără seamă, ce le aduc mii și zeci de mii din cei mai aleși fii ai neamului, cetele dușmane pătrund prin mai multe locuri și ca un puhoi năvălesc asupra satelor și orașelor dela șes. — Un strigăt obștesc de durere se înalță spre cer, întocmai cum Troienii strigară de pe zidurile orașului lor, când văzură pe viteazul lor Hector doborât de năprasnicul Achile.

Dușmanii seculari ai neamului nostru triumfă. Ei se pregătesc a ne ingenuchia pentru totdeauna, nimicindu-ne instituțiile noastre culturale, între care avea să fie în scurtă vreme și însoțirea, ai cărei membri suntem.

(Va urma.)

Cercurile religioase.

Evoluția socială n'a lăsat nemișcată preoțimea română din mitropolia Ardealului. Încrăzătoare și entusiastă, aceasta preoțime emancipată de suferințele de veacuri, din cari totdeauna mai puternică simte sosit momentul hotărâtor de a-și desfășura energiile acumulate de vitregia vremilor trecute, în o activitate mai întinsă care să proiecteze roadele și binefacerile ei asupra poporului român. În înțelesul normativelor votate în congresul preoțesc ținut în primăvara anului 1919, preoțimea română s'a constituit în „Asociație” generală căreia i-a dat numele marelui organizator și întemeietor al bisericii noastre Andrei Șaguna, nume ce invocă muncă desinteresată. Asociația s'a subîmpărțeste în secții după eparhii, aceste în desp. prot., iar aceste în cercuri religioase cu activitate bine determinată în regulamentele stabilite în congresul general.

Cercul religios „Mândruloc” la indemnul și stăruința presidentului desp. prot. Arad, părintele lăncu Ștefanuț și-a început activitatea în ziua sfîntului Ioan în comuna Mândruloc, ai cărei credincioși au fost încunostințați despre aceasta în sărbătoarea Botezului D-lui.

Constat cu plăcere și cu deplină satisfacție sufletească că în această comună a început adierea vântului aducător de o nouă viață, ce se manifestă pe toate terenele. Focul sufletelor înțelegătoare a început opera constructivă cerută de vremile mari și de glasul patriei mame „România Mare”. Grație armoniei depline ce există între cei doi factori culturali: preot și învățător, a dat speranțelor noastre încrederea deplină, că avântul și năzuințele lor împresorate de duhul înțelegerii vor schimba din temelii modul de a gândi și trăi a poporului român.

Serviciul divin s'a oficiat de preoții lăncu Ștefanuț Mândruloc, Valeriu Felnecan Sămbăteni și Constantin Mihulin Căcir cu tot fastul cuvenit, iar răspunsurile le-a dat învățătorul de stat Nicolae Cristea cu elevii școlii Sale. Glasurile arginții ale școlarelor n'au sunat nici odată mai dulce și mai armonios ca atunci când în fața altarului s'au văzut cei trei preoți chemați să facă evanghelizarea credinței strămoșești.

Predica a fost rostită de părintele Valeriu Felnecan, despre întemeierea împărăției lui D-zeu pe pământ prin marele învățător al lumii Isus Hristos care și-a pecetluit învățătura prin sânge vărsat, din stropii căruia s'a adăpat lumea sătoasă după o viață mai deamănă de oameni. Atinge în acest punct și realizarea dorinței neamului românesc care prin jertfe și-a întemeiat împărăția Sa pe care o va susține munca, cinstea și vrednicia neamului românesc. Predica ascultată cu mare atenție a făcut o profundă impresie asupra credincioșilor, cari des de dimineată au grăbit să audă cuvinte rupte din inimă de frate. Părintelui Felnecan, care s'a dovedit de un bun orator, mulțumiri sincere din partea celor mulți pe cari ia încălzit cuvintele frumoase și înțelepte.

Terminat serviciul divin, părintele I. Ștefanuț a ținut încordată atenția credincioșilor prin o vervă oratorică în care a vibrat cel mai cald patriotism, îndemnând la muncă intensivă pe toți fiii neamului nostru, cari au sfta datorință de a păstra și susține ceea ce s'a câștigat cu jertfe de eroi.

E de remarcă că acest indemn de propagandă ca și altele rostite în Dumineci și sărbători au avut viu răsunet în inimele credincioșilor, cari din inițiativă proprie au adunat pentru caminul cultural suma de 7000 cor. Pentru noi cei ce am știut să punem umărul la carul nevoilor neamului au fost cele mai plăcute momente, când de pe amvonul bisericii pâr. Ștefanuț a dat cetire conspectului acelor frați de credință și ideal cari au dat obolul lor la ridicarea casei în care se va plămădi noua viață.

Făcând cele a le Domnului, preoții celebranți și învățătorii din comunele Mândruloc și Căcir precum și secretarul cercului au fost invitați la masa părintelui Ștefanuț, unde mai n'ainte s'a discutat situația din parohiile cercului, și constatându-se că în Mândruloc propaganda cultural-religioasă s'a început în condiții favorabile, întrunirea proximă s'a fixat la Sămbăteni pentru a doua zi de Rusalii. Cu rostirea predicii s'a încredințat părintele I. Ștefanuț.

Astfel s'a terminat întrunirea cercului religios Mândruloc, din care credincioșii parohiei Mândruloc, în ceasurile lor de rugăciune, vor auzi cuvintele de foc rostite și chemările spre fapte mari vor luneca pre dinaintea lor, străcurându-le în inimă ceva din tainica putere ce s'a desfăcut din flința divinității.

Cronicar.

Din minunile universului.

— Lumi locuite. —

(Urmare)

Dintre membrii acestui sistem, planetele mai mari Jupiter și Saturn nu au ajuns încă la acel grad de soliditate, care să le facă accesibile pentru viață. Nu ne putem închipui viață pe aceste planete, cel mult poate fi vorba de o viață în fașe, așa cum a fost pe pământ în primele epoce geologice. Celelalte două planete, cari se află la frontierele sistemului nostru, Uranus și Neptun desigur nu vor fi cu nimic mai favorizate în această privință. Mercur cade prea aproape de soare, încât suprafața lui nu a putut fi studiată decât în fugă și superficial; ba a fost astronomii cari nu l-au văzut niciodată ca d. e. întemeietorul astronomiei moderne Polonezul Copernic. Luna și-a pierdut atmosfera și apa. Ea

e un corp mort sau cel puțin în agonie. Pe ea s-a stins viața și astăzi satelitul nostru seamănă mai mult unui cimitir posomorât și rece, decât unui glob, pe care mișună viețuitoarele. Singurele planete, cari întrunesc mai complet condițiile amintite sunt Venus și Marte. Venus are o atmosferă deasă; suprafața îi este acoperită de nori deși și grei. Din cauza apropierei prea mari de soare și a fenomenelor, ce se petrec în atmosfera ei însă, nici această lume nu a putut da ansă unei scrutări mai intensive și chiar astăzi mai există încă îndoieli cu privire la mișcarea ei de rotațiune.

Marte e desigur cel mai interesant obiect din punctul de vedere ce ne preocupă. Înainte de toate poziția lui în spațiu e cât se poate de favorabilă. El nu cade nici-odată în apropiere prea mare de soare, ca Mercur sau Venus. Pe de altă parte iarăși nu zace prea departe de noi ca Uranus și Neptun cari în telescoapele cele mai mari chiar prezintă discuri mici, pe cari nu se deosebește nimic lămurit. Distanța medie dela soare îi este 227,000,000 km., iar depărtarea dela pământ variază între 57,000,000 și 396,000,000 km. Când se află în aceeași parte a orbitei sale cu pământul, culminează la miezul nopții, apărând pe cer ca o stea frumoasă roșietică de prima mărime. Se zice în cazul acesta, că se află în *opozitie*, fiindcă e opus față de soare formând cu acesta și cu pământul un unghi de 180°. Când se află în *conjuncție*, adică când culminează la miezul zilei deodată cu astrul rege, se află la cea mai mare depărtare de pământ apărând ca o stelută abia vizibilă.

Marte e o lume mai mică decât pământul; diametrul lui cu 6780 km. este numai cu ceva mai mare, decât semi-diametrul sau raza pământului. Mișcarea în jurul soarelui și-o face în 24^h. 39^h iar mișcarea de translațiune cu o iuteală de 24 km. pe secundă în 687 zile; vasăzică fiecare an pe Marte e aproape cât doi ani de ai noștri.

În 1877 astronomul A. Hall din Washington îi descoperi doi trabanți, cari fură numiți *Phobos* și *Deimos*. Aceștia sunt niște corpuri foarte mici; numără în diametru abia câțiva zeci de kilometri și își percurg orbitele, unul în 30^h. iar cel de al doilea, *Phobos* în 7^{1/2}^h. Deoarece timpul de rotațiune al planetei e mai lung, decât timpul în care acest din urmă satelit își descrie orbita în jurul ei, pentru Marte, *Phobos* răsare la apus și apune la răsărit.

Axa lui Marte e înclinată cu 25° față de ecliptică, adică față de planul orbitei sale. În consecință el posedă aproape aceleași condiții climatice ca și pământul. Are zile și nopți în tocmai ca și noi. anotimpuri, zone toride, temperate și reci, cu deosebirea numai, că anotimpurile acolo sunt de două ori mai lungi, decât aici, iar extensiunea zonelor ferbinți și temperate relativ mai mare. Privit în lunetă Marte prezintă încă o mulțime de asemănări cu pământul. Suprafața îi este presărată cu niște pete de o nuanță albastră pe un fond de culoare galbină-roșietică. E tocmai impresia ce ne-ar face-o dela o distanță atât de mare continentele și mările globului nostru. Din reparațiunea regulată a acestor pete calculă *Herschel* timpul de rotațiune al planetei. Afară de acestea Marte mai are încă două pete mari albe la cei doi poli, pe cari astronomii le numesc *calote polare*. Ele fură descoperite de Olandezul *Chr. Huygens* și astăzi se știe, că sunt întinderi mari de zăpadă și gheață la cei doi poli martieni. Se vede foarte bine, cum în timpul primăverii martiene, aceste calote scad treptat și se reduc alternativ în timpul verii la un mic punct alb, iar iarna cresc, ajungând latitudinea de 50°.

Dar afară de apă e constatat, că Marte are și atmosferă. De altcum acestea sunt două elemente, pe cari nu ni le prea putem închipui despărțite. Prezența atmosferei pe Marte s'a putut dovedi din faptul, că marginile discului în lunetă sunt iluminate cu mult mai intensiv decât părțile centrale, din greutatea cu care se deosebește forma petelor, când ele se află în terminator, adică la marginile discului luminat și în fine din diferite tulburări, cari au loc pe suprafața planetei și cari nu pot fi decât fenomene atmosferice, nori, ceață etc.

Toate acestea sunt rezultate ale astronomiei teoretice și practice și asupra lor nu se mai îndoiește nimeni. Mare fu însă mirarea astronomilor, când în 1877 directorul observatorului din Milano, *Giovanni Virgilio Schiaparelli* anunță lumii, că a descoperit pe suprafața planetei o

rețea de linii geometrice, pe cari le numi *canaluri*. Toată lumea se ridică împotriva acestui astronom cu diferite acuze, iar când *Schiaparelli* își câștigă și aderenți, se încinse o discuție, care dură câteva decenii. Primii, cari verificară descoperirea astronomului italian fură *Ferrotin*, *E. Pickering*, iar mai târziu cevași *L. Brenner*, *P. Lowell* la observatorul *Flagstaff* din America și *C. Flammarion*. Și mai ales *Percival Lowell* își făcu din Marte un studiu de specialitate, purtând ani întregi lupta cu adversarii canalurilor, cari nu voiau să cedeze nici decum din situația lor privilegiată în univers. Căci a admite realitatea canalurilor înseamnă a recunoaște artificialitatea lor și prin urmare existența unor ființe raționale pe aceea lume. Iar cu gâdul acesta nu se împăcau mulți astronomi. Ei declarau, că canalurile sunt simple iluzii optice și unul dintre ei, *Maunder* făcu chiar și un experiment reușit prin care cerca să probeze aceasta. *Lowell* însă nu descurajă; el fotografia suprafața planetei și în fotografie se distingeau bine, pe lângă petele despre cari vorbirăm, și rețeaua aceea complicată de canaluri. Un argument mai mult în mâna lui. Ochiul omenesc, imperfect cum e, se poate înșela, dar placa fotografică ba. Dar nici anticanalistii nu amuțiră; ei aflară, că liniile acelea se descompun câteodată în liniiare înșirate. *Lowell* își continuă opera, fără a-i băga în seamă și descoperi în același timp patru canaluri noi, pe cari în 1907 nu le observase și cari prin urmare au fost construite în răstimpul acesta de către omenirea martiană. (V. Anestin: Planeta Marte, Bibl. Lumei).

(Va urma.)

INFORMAȚIUNI.

Preoțimea cere convocarea congresului. La Sighișoara s'a ținut zilele trecute o întrunire a unui grup mai mare de preoți, în care s'a hotărât să ceară guvernului din București, să nu se amestece în afacerile interne ale bisericii ort. române din Ardeal.

Preoții întruniți au trimis P. S. Sale părintelui nostru Episcop *Ioan*, o adresă cerând convocarea urgentă a Congresului național bisericesc, singur în drept a alege mitropolit.

Președinte al Republicii franceze a fost ales dl *Deschenal*, fostul președinte al Camerei un șir lung de ani.

Casa culturale. În a doua zi de Crăciun s'au înființat în frunțașă comună Șiria „Casă culturală”. De președinte a fost ales P. O. D. Mihail *Lucuța* protopop, vpreședinte parohul *Vasilie Popovici*, secretar învățătorul *Traian Debeleac*, iar bibliotecar înv. P. *Ciobota*. Tot a doua zi de Crăciun s'a înființat „Casă culturală” și la Giula-Varsand, filială ales de președinte parohul *Gheorghe Petrișor*, secretar: P. *Muntean* înv. și casier: *Augustin Bătrân*.

M. S. Regina va pleca în America. Ziarele afirmă în mod pozitiv că M. S. Regina Maria și Principesele vor pleca în curând în America. Suverana după cum e stabilit până acum va fi însoțită de prințul Carol.

Drept de vot femeilor. S-a constituit o comisiune, sub presidenția d-lui *Goldiș*, pentru acordarea dreptului de vot femeilor. Comisiunea va propune parlamentului să voteze dreptul femeilor pentru alegerile legislative comunale și județene.

Furturi la gara din Arad. În vremea din urmă o bandă de hoți bineorganizată, a săvârșit furturi în gara Arad în valoare de vr'o 10 milioane. Poliția din Arad făcând cercetări a dat de urma hoților și a descoperit că în aceste furturi sunt implicați mai mulți funcționari dela căile ferate. Cercetările continuă.

Ministrul Lupu și directorii ziarelor. Dl dr. Lupu ministru de interne a întrunit la București pe directorii ziarelor din capitală, rugându-i să procedeze în așa fel, ca suspendarea cenzurei să nu fie regretată, ci din contră să se facă posibilă și ridicarea cenzurei în acele părți ale țării, unde e încă menținută. Temperarea limbajului și preocuparea de chestiunile de ordin general ar face inutilă cenzura și ar da presăii încrederea tuturor. Ziariștii s'au arătat dispuși să îndeplinească rugămintea d-lui ministru de interne.

Dl Octavian Goga, șeful resortului de propagandă de pe lângă Consiliu Dirigent, și-a dat demisiunea, motivând că prin prezența sa la București nu se poate solidariza cu actele Consiliului Dirigent.

Noul guvern francez. Noul președinte al Franței, dl *Deschanel* va fi instalat la 17 Februarie.

Dl *Clemenceau* a prezentat dlui *Poincaré* demisiunea guvernului.

Dl *Millerand* a primit să formeze guvernul. Iată cum s'a format guvernul francez:

Millerand președinte și ministru de externe; *Andre Lefebvre*, război; *Landry*, marina; *Gustave Hopitau*, justiția; *Marsal*, finanțe; *Isac*, interne și comerț; *Henry Ricard* agricultura; de *Frecquer*, lucrări publice și transporturi; *Albert Sarant*, colonii; *Jourdain*, munca; *Breton*, igiena socială.

Millerand a suprimat ministerul reconstituirii industriale și a înființat ministerul igienei și asistenței sociale

Regiunile eliberate, secretar general *Ofiers*. Noul guvern cu secretarii de stat sunt în număr de 23: 14 miniștri și 9 subsecretari.

PARTEA OFICIALĂ.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de învățător-cantor la școala confesională ort. rom. din comuna *Odvoș* (județul Arad), se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala,” cu următoarea dotațiune anuală: 1. Salar în bani dela comuna bis. 1200 coroane. 2. Cvarțir cu 2 chilli, cuină, cămară, cociună și 1/2 grădină. 3. Spesele de conferință 40 cor. 4. Scripturistica 40 coroane. 5. Curatorat 80 cor. 6. Vârui 40 cor. 7. Competițiua de lemne din pădurea urbarială, după dreptul legal al învățătorului (circa 3 stângini) 8. Venitele cantonale indatinate. 9. Întregirea de salar precum și adausele și ajutoarele se vor cere dela stat. Dela învățătorul ales se recere să fie cântăreț, capabil de a înființa și conduce cor, cu remunerație de 200 cor; a instrua școlarii în cântări funebreale; a conduce școlarii în Duminică și sărbători la sf. biserică și la alte funcțiuni liturgice.

Reflectanții la acest post se vor prezenta în vre-o Duminică ori sărbătoare la sf. biserică din *Odvoș*, pentru a-și arăta desteritatea în cântare și tipic. Cererile de concurs ajustate conform regulamentului, cu documentele necezare și adresate Comitetului parohial din comuna *Odvoș*, se vor înainta oficiului protopopesc din *Mariaradna*.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu* m. p., protopresbiter tractual.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din *Cladova*, protopopiatul *Radnei*, să escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala”, pe lângă următorul beneficiu.

1. Locuință liberă în natură cu grădină. 2. În bani gata din repartiție dela comuna bisericească suma de 660 coroane. 3. Rebonificarea dela izlaz pentru pășune 16 cor. 4. Din pădurea urbarială lemne în preț de 46 cor. 5. Arenda dela pământul învățătoresc 1/2 sesiune: suma de 16 coroane 20 fileri. 6. Patru stângeni lemne de foc pentru învățător aduși în curtea școlii în preț de 130 cor. 80 fil. 7. Folosința unei pruniște în „Dâmbul Otarului” în preț de 10 cor. 8. Camăta de după capitalul în curs din vânzarea lemnului din pădurea urbarială 6 coroane. 9. Pentru cantorat preste tot 50 cor.

Să notează, că ajutorul de stat pentru întregirea salarului învățătoresc pe baza legii XVI din 1913, a fost auterior votat.

Pentru încălzitul salei de învățământ 8 metri lemne de foc în natură. Pentru curatorat 20 cor. Spese de conferință, când participă, 20 cor. Dela înmormântări până la 7 ani una coroană. Alesul are să conducă strana și să instruiască școlarii în cântările bisericești, având a-i conduce în Duminică și sărbători la sfta Biserica. Dintre recurenți vor fi preferiți cari vor ști să înființeze cor bisericesc.

Reflectanții la acest post sunt poștiți a-și trimite recerșele instruite regulamentar și ajustate cu atestat de apartenență, comitetului parohial gr. or. rom. din *Cladova* pe calea oficiului protopresbiterial gr. or. rom. din *Mariaradna*, județul Arad, având a se prezenta sub durată ter-

minutul concursual, în sfta Biserică din Cladova spre a-și dovedi dexteritatea în cântare și tipic.

Mihail Jurca m. p. președintele comitetului par. *Dimitrie Dehelean* m. p., notarul comitetului parohial.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu* m. p., protopresbiterul tractual al Radnei.

—□— 2—3

Nr. 192/1919.

Pentru ocuparea postului de capelan temporal pe lângă preotul Gheorghe Aurariu din parohia de clasa a II-a *Cutina*, tractul Belintului, să scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt:

1. Jumătate din sesia parohială;
2. Jumătate din intravilanul parohial;
3. Jumătate din pășunca ce se revine după sesie și
4. Jumătate din toate venitele împreună cu postul de paroh.

Eventuala întregire dela stat ca capelan. Reflectanții la acest post sunt poftiți a-și instrua petițiile concursuale în sensul concluzului Nr. 84/1910 al sinodului eparhial, pentru parohii de clasa a II-a și într'o Duminică, ori într'o sârbătoare, a se prezenta în sf. biserică din *Cutina*, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Petițiile concursuale, adresate comitetului parohial, să trimit oficiului protopresbiterial gr. or. rom. din *Belint* (Belenceze, Temes megye).

Alesul va plăti dările după pământul ce-l beneficiază și va catihiza pe elevii dela școala gr. or. rom. din *Cutina* fără remunerație.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sârbu*, protopresbiter.

—□— 3—3

Nr. 461/1919.

Pentru întregirea vacantului post de preot din parohia de clasa I *Dubești*, din protopresbiteratul *Belint*, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt:

1. Un intravilan parohial.
2. O sesie parohială, după foaia catastrală, parte fânaj, parte arător.
3. Stolele legale.
4. Bir preotesc de fiecare număr de casă 15 litere, jumătate grâu, jumătate cucuruz sfârmat, orf în caz când careva n'are bucate, plătește în bani cu prețul curent.
5. Întregire dela stat, pentru care însă parohia nu ia asupra sa nici un angajament.

Alesul e îndatorat a solvi toate dările după întreg beneficiul parohial și a catihiza la școala confesională din loc fără altă remunerație. Parohia fiind de clasa I, dela reflectanți se pretinde cvalificație de clasa întâiu.

Reflectanții vor avea să-și așternă petițiile, ajustate cu documentele recerute, precum și cu atestate despre eventualul serviciu prestat, protopresbiterului tractual *Gherasim Sârbu* în *Belint*, județul *Timiș* și să se prezenteze într'o Duminică sau într'o sârbătoare în s. biserică din *Dubești*, spre a-și arăta dexteritatea în rituale și oratorie.

Prezentarea se va întâmpla conform §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, dovedind mai înainte protopopului tractual, că are cvalificația recerută și, dacă e din altă dieceză, că a primit înalta încuviințare a P. S. Domn Episcop diecezan de a putea reflecta la această parohie.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sârbu*, protopresbiter.

—□— 3—3

Ad Nr. 385/1919.

Pentru întregirea vacantului post de preot din parohia de clasa a II-a *Budint*, tractul *Belint*, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt:

1. O sesie parohială de 30 jughăre, de pământ arător.
2. Un intravilan de 1/2 jughâr.
3. Un extravilan de 1/2 jughâr.
4. Stolele legale.

5. Întregirea dela stat, pentru care însă parohia nu ia răspunderea.

Alesul va avea să supoarte toate sarcinile publice după sesia parohială, ce o beneficiază.

Reflectanții la acest post, cari trebuie să aibă cvalificația clasei, și dacă sunt din altă dieceză trebuie înainte de a concura, să se prezenteze șefului tractual, spre a-și dovedi că au această cvalificație și la P. S. Domn Episcop diecezan spre a-și da înalta încuviințare, vor așternă petițiile concursuale comitetului parohial din *Budint* pe calea ofic. ppresb. rom. ort. din *Belint*, județul *Timiș*, apoi se vor prezenta într'o Duminică ori într'o sârbătoare în s. biserică, spre a-și arăta îndemânătatea în cântare, tipic și oratorie, eventual și în celebrare.

Alesul va avea să catehizeze, fără altă remunerație, elevii români ortodoxi dela școala noastră din *Budint*.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sârbu*, protopresbiter.

—□— 3—3

Pentru deplinirea stațiunii învățătoresci din *Iermata*, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. În bani 600 cor., 2. Despăgubirea de pășune după 3 capete vite, cu 35 cor. 3. Uzfructul a 1/4 intravilan în preț de 40 cor. 4. Pentru participare la conferințe 20 cor. 5. Scripturistica 10 cor. 6. Venitele cantonale circa 40 cor. 7. Locuința în natura constătoare din 2 chilii și culină; apoi grajd și intravilan. 8. Întregirea salariului dela stat.

Alesul va fi îndatorat a provedea cantoratul în-și afară de biserică; apoi a ceda jumătate din podul școalei, comunei bisericesti pentru fondul de bucate.

Petițiunile pentru acest post, — ajustate cu documentele necesare. — sunt a se adresa comitetului par. din *Iermata* și a se nafta *Praon*. Oficiu ppresc gr. or. rom. al *Ienopolei* (*Borosjenő*), având reflectanții a se presenta, în termenul concursual, în s. biserică din *Iermata*, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Din ședința comit. par. din *Iermata*, ținută la 27 Noemvrie (10 Decemvrie) 1919.

Ioan Moga m. p., preș. com. par. *Onuf Bupte* m. p., not. com. par.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* m. p., ppresbiter insp. de școale conf.

—□— 3—3

Pentru deplinirea postului de învățător la școala confesională ortodoxă română din *Lalașint*, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Venitele sunt: 1. Salar anual electat pe credincioșii comunei *Lalașint* 1000 cor. 2. Locuință cu 2 odăi în natură, culină și supraedificatele dinpreună cu o grădină de 1200 st. □ dela comuna bisericască computate în 200 cor. 3. 4 jugh. și 400 st. □ pământ arător competența cantorală în preț de 220 cor. 4. Scripturistica 30 cor. 5. Diurne și spese de călătorie la conferința învățătorescă din cultul comunei 50 cor. 6. Rulutul de lemne în bani gata din cultul comunei 500 cor. din care se va încălzi și școala, adică: 250 cor. pentru învățător și 250 cor. pentru școală. Suma totală a tuturor emolumentelor face 2000 cor.

Învățătorul va avea să conducă elevii școalei în toată Duminica și sârbătoarea la biserică, să conducă strănile, să instrueze elevii în cântările bisericesti, întrucât va ști conduce și cor, va fi preferit.

Întregirea salariului dela șuma fundamentală în sus se va cere dela stat, pentru care comuna bisericască nu garantează.

De servitorul școalei se îngrijește comuna bisericască în rândul servitorilor comunali pe Nrul casei, având-un salar anual de 64 cor.

Recursele ajustate cu toate actele necesare adresate comitetului parohial din *Lalașint* se vor înainta oficiului protopopesc gr. or. rom. din *Lipova* în termenul fixat, iar reflectanții au a se prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în sf. Biserică din *Lalașint* pentru a-și arăta dexteritatea în cele cantonale.

Din ședința comitetului parohial din *Lalașint* ținută la 31 Octomvrie (13 Noemvrie) 1919.

Ioan Hadan, președ. com. par. *Ștefan Mihailovici*, not. com. par.

În conțelegere cu *Fabriciu Manuila* protopresbiter, inspector de școale.

—□— 3—3

Pentru indeplinirea postului de paroh dela parohia de clasa primă din *Macea*, devenită vacantă în urma abzierii fostului preot *Aurel Ciorgariu*, la ordinul Ven. Consistor de sub Nr. 1095/1919, din oficiu se scrie concurs repetit cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia oficială „Biserica și Școala”.

Beneficiul de paroh e următorul: 1. Una sesiune parohială. 2. Dreptul de pășunat apartinător sesiei par. 3. Birul și stolele legale. 4. Congrua pentru care parohia nu garantează.

Alesul e îndatorat: a suporta toate dările după beneficiul său, și a catehiza la toate școlile din comună fără drept de remunerație dela parohie.

Parohia fiind de clasa primă dela recurenți se cere cvalificația prescrisă în concluzul Sinodului eparhial sub Nr. 84/1910,

Recursele ajustate cu documentele necesare, și cu atestat despre serviciul de până acum, sunt a se înainta în termenul concursual protopopului concernent în *Chișineu* (*Kisjenő*) județul *Arad*.

Recurenții, având în vedere § 33 din Regl. par., și pe lângă prealabila încuviințare a protopopului concernent, căruia au întâi ai dovedi că întrunesc toate condițiile din concurs, iar cel din altă dieceză, că au și consimțământul Consistorului diecezan, vor avea a se prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în sf. biserică din *Macea*, spre a-și arăta destoinicia în rituale, oratorie și cântarea bis.

Chișineu la 21 Dec. v. 1919.

Dr. Dimitrie Barbu m. p. protoiereu.

—□— 3—3

Extras din ordonanța Nr. 21 și 25.

Comandamentul Trupelor din Transilvania ordonează, că

1. Vor fi considerați ca vinovați toți aceia, cari fără rea credință, prin locașuri publice, în gări, trenuri, în restaurașuni, pe străzi, vor vorbi sau vor discuta în orice chip știri, fie adevărate, fie închipuite sau își vor da părerile despre operașunile de rășboi sau despre situașia și mișcarea trupelor, precum și cei ce vor critica poruncile date de autoritașile militare, sau orice alte măsuri cu privire la armata română.

2. Cei ce se vor face vinovați de una dintre poruncile de mai sus, se vor pedepsi de judecători militari cu închisoare până la un an și amendă până la 2 mii lei.

Când însă faptele de mai sus, se vor săvârși cu gând de șpionaj sau trădare, pedepsele vor fi cu mult mai aspre, după legile de rășboi.

Dr. Cornelia Moga fost asistentă la clinica II-a de interne din *Budapeșta*, aduce la cunoșștința onor. public că s'a strămutat la *Arad*, *Ștrada Seminarului Nr. 1/b*, unde ordonează zilnic pentru boale interne și de nervi. Totodată deschide laborator pentru cercetări chemice, bacteriologice, terologice și laborator *Röntgen*.

x—24

Cenzurat: *Alexandru T. Stamatiad.*

Redactor responsabil: *Dr. Teodor Botiș*, profesor.